

Veliki Prasak

Vladimir Božanović

INTERVJU SA MARIJANOM BIJELIĆ (II deo)

Adam Man

MESECOTRESI

Ramin Skiba

**KAKO NASA PLANIRA DA PONOVO POŠALJE
LJUDE NA MESEC**

**ATEISTI
SRBIJE**

Broj 32 | Decembar 2019.

UDRUŽENJE „ATEISTI SRBIJE“ - PROTIV DOGMI I NEZNANJA

WWW.ATEISTI.COM

AUTOR SVETSKOG BESTSELERA *FIZIKA NEMOGUĆEG*

MIČIO

KAKU

BUDUĆNOST UMA

NAUKA U UZBUDLJIVOJ POTRAZI
ZA NAPREDNIJIM, SAVRŠENIJIM
I MOĆNIJIM UMOM

ATEISTI
SRBIJE

Sadržaj

Intervju sa Marijanom Bijelić (II deo)..... 6

Autor: Vladimir Božanović

**Kako NASA planira da ponovo pošalje ljude na Mesec
.....10**

Autor: Ramin Skiba, Marko Ekmedžić

Duplerica: Era računara14

Autor: Marko Ekmedžić

Mesecotresi 16

Autor: Adam Man

Hronika18

Autor: Vladimir Božanović

Humor26

Citati 28

VELIKI PRASAK
časopis Udruženja „Ateisti
Srbije“

Izdavač:
Udruženje „Ateisti Srbije“

Kontakt telefon:
+381 63 80 44 200

Glavni i odgovorni urednik:
Vladimir Božanović

Redakcija:
Marko Ekmedžić
Miloš Đuričić
Predrag Stojadinović

Prevod:
Marko Ekmedžić

Lektor:
Aneta Stojković

Dizajn i prelom:
Miloš Marković
Vladimir Božanović

ISSN 2217-5679 Veliki prasak
(Online)

50 kognitivnih pristrasnosti

za koje treba da znate.

Predrag
Stojadinović

HELIKS

Kognitivne pristrasnosti možda izgledaju kao bezopasne zablude, ali u njima leži koren ratova, nasilja i patnje u svim oblicima. Niko od nas ne može da reši probleme zbog svih pogrešnih odluka, donetih kao posledica kognitivnih pristrasnosti. Ali zato svako može da pruži doprinos, bar u granici svojih mogućnosti, ako se upozna s ovim, tako čestim, mehanizmom pravljenja grešaka. Verovatno ćemo u mnogim primerima navedenim u knjizi 50 kognitivnih pristrasnosti za koje treba da znate lako prepoznati druge ljude, ali će nam trebati dosta snage i hrabrosti da ponegde prepoznamo i sebe. To je ipak vredno našeg truda, jer time pravimo dobar korak ka stvaranju mehanizma donošenja ispravnih odluka, što je važno za izgradnju sopstvene ličnosti.

U ovom broju:

Kako NASA planira da ponovo pošalje ljude na Mesec

Za sada deluje kao da je kapsula na pravom putu.

strana 10. **Autori:** Ramin Skiba, Marko Ekmedžić

Foto:

naslovna:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/13/Lunar_eclipse_October_8_2014_California_Alfredo_Garcia_Jr_mideclipse.JPG

Hronika

sveće

<https://www.vesti-online.com/wp-content/uploads/2019/09/Zabranjeno-paljenje-sveca-kupljenih-van-crkve-696x928.jpg>

vučić

<http://static.rtv.rs/slike/2019/10/08/vucic.jpg>

vučićević

<http://www.kragujevcani.rs/wp-content/uploads/2016/11/7j7fjf.jpg>

doplatna marka

<https://www.021.rs/images/b940ef7c7b1c4e8c8f8f5faa79fc26fb/5db-6c1be4aa73-hram%20svetog%20save.jpg>

naselje Stepa Stepanović

<https://static.mondo.rs/Picture/831293/jpeg/stepa-stepanovic-stefan-stojanovic-4-.jpg>

Mirko Dobrijević

https://www.eserbia.org/images/phocagallery/people/thumbs/phoca_thumb_1_vladika-irinej-dobrijevic.jpg

Sanja Đurin, doktor

<https://media.ilovezrenjanin.com/2019/06/sanja-djurin-doktor-600x450.jpg>

Mesecotresi

Apolo XI

https://moon.nasa.gov/system/resources/detail_files/13_371255main_Seismic_1600.jpg

Mesec

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e1/Full-Moon2010.jpg>

Kako NASA planira da ponovo pošalje ljude na Mesec

Orion

https://www.nasa.gov/sites/default/files/thumbnails/image/edu_what_is_orion_feature.jpg

Orion koncept

[https://cdn.vox-cdn.com/thumbor/FsrFtkoHTEKjuBsfC0VDWm-MwR6k=/0x0:2048x1152/1200x800/filters:focal\(861x413:1187x739\)/cdn.vox-cdn.com/uploads/chorus_image/image/63231360/orion_artist_concept_0.0.jpg](https://cdn.vox-cdn.com/thumbor/FsrFtkoHTEKjuBsfC0VDWm-MwR6k=/0x0:2048x1152/1200x800/filters:focal(861x413:1187x739)/cdn.vox-cdn.com/uploads/chorus_image/image/63231360/orion_artist_concept_0.0.jpg)

SLS

[https://cdn.vox-cdn.com/thumbor/XGO0VDFwucI6vxtE49vaYD_qSE=/0x0:1500x1130/1200x800/filters:focal\(630x445:870x685\)/cdn.vox-cdn.com/uploads/chorus_image/image/64037534/sls_block1_noeas_afterburner_engmarkings_sm_1.0.jpg](https://cdn.vox-cdn.com/thumbor/XGO0VDFwucI6vxtE49vaYD_qSE=/0x0:1500x1130/1200x800/filters:focal(630x445:870x685)/cdn.vox-cdn.com/uploads/chorus_image/image/64037534/sls_block1_noeas_afterburner_engmarkings_sm_1.0.jpg)

Intervju sa Marijanom Bijelić (II deo)

Meni situacija izgleda prilično beznadno, ali ne prepuštam se očaju. Nastojim napraviti sve što mogu da otvorimo i neke bolje perspektive.

strana 6. **Autor:** Vladimir Božanović

Duplerica: Era računara

Prvi laptop se pojavio 1975. godine. Nazvan je IBM 5100, težio je 25 kg i imao je ekran od 5 inča.

strana 14. **Autor:** Marko Ekmedžić

Hronika

Srpska pravoslavna crkva (SPC) ocenila je da je pojedinim medijima u Srbiji u toku „najambicioznija kampanja protiv SPC u poslednje tri decenije“.

strana 18. **Autor:** Vladimir Božanović

web: ateisti.com i velikiprasak.com
e-mail: redakcija@velikiprasak.com

Intervju sa MARIJANOM BIJELIĆ

Dio članova udruge David čine vjernici koji se oštro suprotstavljaju Crkvi jer smatraju da Crkva pogrešno tumači i prakticira Isusov nauk.

Koliko RKC ima stvarnog uticaja na političke odluke u Hrvatskoj?

Ima velikog utjecaja. Da ilustriram situaciju, ministar obrazovanja bivše „lijevo-liberalne“ (po meni izrazito centrističke) Vlade, nakon što je vrh Crkve izrazio negodovanje zbog prijedloga uvođenja zdravstvenog odgoja u škole, proslavio se poznatom izjavom: „Ako Crkvi nešto smeta, zašto na tome iznistirati?“ Naravno, nakon toga zdravstveni odgoj nije uveden u škole, iako su sekularističke organizacije organizirale skup podrške uvođenju zdravstvenog odgoja.

Crkva je zapravo premrežila sve javne institucije i svoj utjecaj u njima koristi za nametanje vlastite ideologije svima – tako domaći ginekolozi odlaze na ginekološke konferencije koje organizira Crkva, Katoličko sveučilište zajedno s Medicinskim fakultetom izdaje udžbenike iz biologije i sklapa ugovore s javnim bolnicama, socijalno ugroženi ljudi se upućuju na crkvene humanitarne organizacije koje ih onda nerijetko ucjenjuju u smislu krštenja i lojalne pripadnosti Crkvi. Crkva je u uvjetima ekonomske krize i veliki poslodavac i jedan od glavnih pružatelja socijalnih usluga,

poput humanitarne pomoći, koje bi ljudima trebala pružati socijalna država upravo kako bi se izbjegla zlouporaba i ucjenjivanje najranjivijih i socijalno najugroženijih ljudi lojalnošću Crkvi i religijskom pripadnošću.

Čime se bavi udruga „Protogora“?

Sekularističkim aktivizmom na sve načine na koje kao čisto volonterska udruga bez ikakve materijalne potpore države možemo djelovati.

Čime se bavi udruga „David“?

Sekularizmom i kritikom Katoličke crkve. Dio članova udruge David čine vjernici koji se oštro suprotstavljaju Crkvi jer smatraju da Crkva pogrešno tumači i prakticira Isusov nauk.

Šta je pokret „Glas razuma“ i koji mu je cilj?

Glas razuma je sekularna inicijativa koja okuplja aktiviste iz različitih udruga, kao i pojedince koji nisu članovi nikakvih udruga, i svake godine organizira protest za raskid Vatikanskih ugovora. U principu je zamišljena kao platforma za suradnju svih sekularista u Hrvatskoj.

Šta je „Centar za građansku hrabrost“ i kojim se pitanjima bavi?

Centar za građansku hrabrost je feministička i sekularistička udruga. Bavi se i problemima vezanim za sekularizam i onima vezanim za poziciju žena u društvu te se temelji na feminističkoj solidarnosti. Od aktivnosti Centra istakla bih organizaciju humanističkog odgoja i obrazovanja za djecu koja ne pohađaju vjeronauk te njihovo osnaživanje zbog prisutne diskriminacije i marginalizacije, nažalost izvan škola. Također, Centar za građansku hrabrost, inspiriran radom Žena u Crnom, želi afirmirati nenacionalistički odnos prema ratnim zločinima utemeljen na feminističkoj solidarnosti sa svim

predmet u kojem se katoličke dogme tretiraju kao neupitna istina, a katolička ideologija kao jedini ispravan pogled na svijet. Cilj vjeronauka je učenike pretvoriti u poslušne katolike koji u svemu prihvaćaju autoritet Crkvene hijerarhije.

Vjeronauk je Ugovorom Hrvatske biskupske konferencije i Republike Hrvatske o katoličkom vjeronauku u javnom školama i vjerskom odgoju u dječjim vrtićima, sklopljenim na temelju tzv. Vatikanskih ugovora, uguran usred satnice jer je u Ugovoru istaknuta njegova ravnopravnost s obaveznim predmetima „pogotovo s obzirom na mjesto u satnici“. To ne možemo

kao egoistične ljude koji se „previše zanose znanjem“ i čiji se broj treba postupno smanjivati, kroz nametanje kršćanskog vjerovanja, odnosno tzv. civilizacije ljubavi. Problem je i to što vjeronauk već u osnovne škole uvodi podjelu na „naše“ i „njihove“, odnosno pravovjerne ispravne Hrvate-katolike i sve ostale. Prema istraživanju Foruma za slobodu odgoja Vjera u obrazovanje i obrazovanje u vjeri: stavovi i iskustva nereligioznih roditelja prema religiji i vjeronauku u javnim školama u Republici Hrvatskoj učenici koji ne pohađaju vjeronauk su skupina učenika najviše izložena diskriminaciji u Republici Hrvatskoj. Sadržaj svih predmeta usklađuje

Vjeronauk je indoktrinacijski predmet u kojem se katoličke dogme tretiraju kao neupitna istina, a katolička ideologija kao jedini ispravan pogled na svijet. Cilj vjeronauka je učenike pretvoriti u poslušne katolike koji u svemu prihvaćaju autoritet Crkvene hijerarhije.

žrtvama i osudi svih zločina bez obzira na naciju čime se suprotstavlja dominantnim patrijarhalnim nacionalističkim paradigmatima utemeljenim na podjeli na „naše“ i „njihove“ i nekritičnom odanosti „našima“, čak i kad su isti počinili užasne zločine.

Koje su najčešće zamerke vezane za tzv. „vjeronauk“ u školama?

Tu nije riječ o nekoj religijskoj kulturi, odnosno o nepristranom i multiperspektivnom obrazovanju o vjeri, nego o indoktrinaciji u katoličanstvo uz brojne sporne elemente, osobito one koji se tiču diskriminacije po osnovama koje povelje o ljudskim pravima Ustav i Zakon o suzbijanju diskriminacije izričito brane, ali su istovremeno i integralni dio katoličkog nauka. Vjeronauk je indoktrinacijski

tumačiti drugačije, nego kao želju da se roditeljima i djeci maksimalno oteža neodabiranje vjeronauka. Problem je to što se RH samim Ugovorima (sa Svetom Stolicom i HBK) odrekla ingerencije nad kontrolom nastave vjeronauka pa biskupi mogu po svom nahođenju davati i oduzimati mandat vjeroučiteljima, čime se osigurava podložnost vjeroučitelja crkvenoj hijerarhiji, a vjeroučitelji mogu bez problema biti i razrednici i ravnatelji škola. Sam program vjeronauka sadrži mnoge sporne i diskriminirajuće elemente, tako u udžbeniku vjeronauka za 8. razred osnovnih škola „S Kristom u život“ stoji da su ateisti ljudi koji su odgajani bez Boga te su stoga spremni stvoriti nešto (strašno) poput Auschwitzta. U udžbeniku se navodi kako su ateisti apsolutno neprihvatljivi, te ih se etiketira

se s naukom Katoličke crkve. Uposlenici Katoličke crkve sudjeluju u stručnim odborima koji donose školske programe. Time je onemogućeno stvaranje uistinu sekularnog, religijski neutralnog školskog programa koji bi bio u skladu sa znanstvenim dostignućima kao i s Ustavnim vrijednostima RH, odnosno s načelima ljudskih prava.

Kako se katoličanstvo propagira na ostalim predmetima, izvan vjeronauka?

Udruga Protagora je radila istraživanje o religijskim sadržajima u nevjeronaučkim udžbenicima, dakle, u udžbenicima drugih predmeta i konkretnim primjerima smo dokazali da se katoličanstvo apologetski servira učenicima i u okviru drugih predmeta pri čemu se udžbenici svim učenicima obraćaju kao da su katolici ili

bi to trebali biti. Tako se u okviru hrvatskog jezika i književnosti kod analize književnih tekstova s religijskom temom isti obrađuju kao da su katolička religijska vjerovanja neupitne činjenice, a religiji se nerijetko pristupa identitetski implicirajući da smo svi „mi“ Hrvati i katolici, a drugo ne postoji ili je manje vrijedno ako ne i opasno i štetno. Pjesme i proza, kad god je moguće, povezuju se s religioznim temama, a poezija se gotovo isključivo vezuje uz vjeru. Djeci se zadaju domaći radovi primjereniji za nastavu vjeronauka poput zadatka učenicima da odaberu omiljenog katoličkog sveca i napišu mu molitvu. Povodom Dana mrtvih učenici se uz prigodnu pjesmu obraćaju mrtvoj baki. Infinitiv se uči na religijskoj pjesmi Ante Sekulića Pred Gospodinom uz prigodni motivacijski citat Majke Tereze. U više predmeta učenike se poučava da je katolička i kršćanska predaja realna povijesna stvarnost. Istodobno, ostale

đenim pitanjima svaka pristupa na svoj način, iz svoga kuta gledanja. Znanost pokušava odgovoriti na pitanje: “kako” i “kada” je svijet nastao. Vjera daje odgovor na pitanje “zašto” i “čemu” je svijet nastao. Znanost obogaćuje naše znanje o kretanju nebeskih tijela, o starosti svijeta, o postanku i razvoju biljnih i životinjskih vrsta te pojavi i razvoju čovjeka. Vjera

Drugi problem je strah od diskriminacije i samog izdvajanja djece iz razreda kao i realna diskriminacija koja u određenom broju slučajeva objektivno postoji. Osim toga, problem je i u velikoj količini religijsko-indokrinacijskih elemenata u školama koji nisu ograničeni na nastavu vjeronauka, već kroz nastavu ostalih predmeta i aktivnosti koje su obavezne za

U nastavi povijesti nema ni spomena o negativnom djelovanju Katoličke crkve kroz povijesti i njezinim zločinima, kao i o drugim religijski motiviranim zlodjelima.

religije prikazuju se kao mitologije, a tekstovi koje one smatraju svetima kao stara književnosti. U nastavi povijesti nema ni spomena o negativnom djelovanju Katoličke crkve kroz povijesti i njezinim zločinima, kao i o drugim religijski motiviranim zlodjelima. Možda je najeksplicitniji primjer udžbenik iz biologije za 7. razred izdavačke kuće Profil u kojem se kod teme nastanka života na Zemlji u posebnom prozorčiću postavlja pitanje: „Jeste li se zapitali o odnosu Biblije i znanosti”, na što se daje i sljedeći odgovor: “Vjera i znanost nisu u suprotnosti jedna drugu isključuju kada govore o stvaranju svijeta. Odre-

nam, s druge strane, daje odgovor na pitanja o smislu i svrsi postojanja svijeta i čovjeka te odakle dolazimo i kamo idemo.” Nakon toga se učenike upućuje da više informacija o smislu života potraže na portalu Katolici na internetu.

Koji su najčešći, a koji najveći problemi roditelja čija deca pohađaju vjeronauk?

Nedostatak adekvatne alternative, odnosno skrbi za djecu koja ne pohađaju vjeronauk. U nekim školama je ta skrb dobro organizirana, a u drugima su djeca prepuštena sebi, stoje na hodniku ili čak bivaju udaljena iz školske zgrade.

sve učenike poput kolektivnog (najčešće obaveznog) odlazaska na misu povodom početka škole, određenih praznika i sl.; redovitog dolaska katoličkog svećenika i posvećenje SVIH učenika uz zajedničku molitvu na početku školske godine, proslava Danâ kruha uz obaveznu zajedničku molitvu, govor svećenika i posvećenje SVIH učenika, obilježavanja isključivo katoličkih praznika na razini čitave škole, izleti i ekskurzije religijskog sadržaja, „interdisciplinarno povezivanje” vjeronauka s ostalim predmetima, katolički sadržaji u nastavi drugih predmeta.

Koji su razlozi restauracije konzervatizma?

Jedan od glavnih razloga je tranzicija u kapitalistički sustav i povlačenje države s mnogih bitnih pozicija, koje zatim Katolička crkva (ili druga dominantna religijska institucija), koja ima spremnu razgranatu infrastrukturu, rado preuzima i svoj novostečeni položaj koristi za širenje vlastite ultrakonzervativne ideologije. Tu treba napomenuti da se, istovremeno s povlačenjem države s pozicije socijalnog servisa, uspostavlja obilato javno financiranje religijskih institucija, kod nas dominantno Katoličke crkve. Rezanje socijalnih servisa, koje ide uz mjere štednje, neovisno o religijskim institucijama, redovito je uzrok repatrijarhalizacije društva jer se dijelom socijaliziran skrbni i reproduktivni rad ponovo svaljuje na leđa žena koje bi ga trebale odrađivati besplatno. Kako je poznato, kapitalistički sistem proizvodnje parazitira na neplaćenom radu žena – kad bi u nekoj ekonomiji sav taj

prava, ultrakonzervativnih obiteljskih zakona koji žene tjeraju u brak, povećavaju ekonomsku ovisnost žena i otežavaju im izlazak iz braka, čak i kad u njemu postoji nasilje, te podrivanjem mjera za suzbijanje nasilja protiv žena, treba vratiti „na njihovo mjesto“, odnosno treba ih satjerati u okvire „urođene“ ili „Bogom dane“ uloge inkubatorica nacije.

Koliko religioznost na Balkanu podstiče nacionalizam?

U bivšim jugoslovenskim republikama imamo na snazi identitetsku politiku koja povezuje religijski i nacionalni identitet i prazni svaki suvisao politički sadržaj u ime identitetskog svrstavanja, odnosno podjele prvo na „naše“ i „njihove“, a onda i na one koji su više ili manje (ne)dovoljno „naši“. Takvo razvrstavanje ljudi u startu prevenira razvoj demokracije i političko djelovanje većine u skladu s njihovim interesima, odnosno omogućava legitimizaciju samo-

vali veću razinu socijalnih prava i socijalne sigurnosti. U takvoj konstelaciji javlja se potreba za neprestanim ocrnjivanjem i pozitivnih elemenata bivšeg sistema pa se, u skladu s time, napadaju i relativiziraju pozitivne tekovine antifašističke borbe, a od toga do rehabilitacije ustaštva je samo mali korak.

Kako se nedostatak levice na političkoj sceni svih republika bivše Jugoslavije odražava na stanje u samim tim državama?

Pa to je već kazano – urušavanjem socijalne države, restauracijom patrijarhata, bujanjem neokonzervativnih, nacionalističkih i protofašističkih ideologija.

Koliko ekonomska situacija utiče na omer religioznih i nereligioznih?

Ekonomska nesigurnost i povlačenje države s ključnih mjesta u društvu otvara izvanrednu priliku dominantnim religijskim organi-

Meni situacija izgleda prilično beznadno, ali ne prepuštam se očaju. Nastojim napraviti sve što mogu da otvorimo i neke bolje perspektive.

rad bio plaćen, ta ekonomija nika-ko ne bi mogla biti konkurentna u okvirima globalnog tržišta. Isto tako, kriza reprodukcije uzrokovana rušenjem životnog standarda, gubitkom socijalne sigurnosti i radničkih prava, u kontekstu Europske unije i olakšane emigracije, također dovodi do procvata desničarskih politika, koje uslijed nemogućnost suočavanja s izvorima problema – a to je rubni položaj Hrvatske s obzirom na kapitalistički centar, poseže za rigidnim konzervativnim politikama prema kojima su žene krive zato što dovoljno ne rađaju pa ih se raznim opresivnim mjerama, poput dokidanja reproduktivnih

proglašenih zastupnika hrvatstva, srpstva ili nekog drugog identiteta i ušutkivanje i delegitimiranje svake suvisle kritike optuživanjem kritičara za napad na „naš“ nacionalni i religijski identitet.

Koji su razlozi restauracije ustaštva?

Nemogućnost vladajuće politike da većini pruži nešto pozitivno, da stvori društvo u kojem će osnovne potrebe ljudi biti zadovoljene i u kojem će progres i emancipacija većine ljudi biti mogući te potreba za permanentnom proizvodnjom neprijatelja i nezgodna činjenica da veliki broj ljudi pamti život u bivšem sistemu u kojem su uži-

zacijama da preuzmu neke ključne uloge države i iskoriste svoje novostečene pozicije za uspostavu kontrole nad društvom i jačanje vlastite političke moći, što redovito prati i repatrijarhalizacije društva već i zato jer su dominantne religijske institucije izrazito patrijarhalne.

Kako vidiš budućnost zemalja regiona?

Meni situacija izgleda prilično beznadno, ali ne prepuštam se očaju. Nastojim napraviti sve što mogu da otvorimo i neke bolje perspektive.

KAKO NASA PLANIRA DA PONOVO POŠALJE LJUDE NA MESEC

Za sada deluje kao da je kapsula na pravom putu.

NASA je podvrgla svemirsku kapsulu Orion čitavom barazu testova, osmišljenih da pokažu da li je svemirska letelica spremna da prenese ljude do orbite i dalje. Za sada deluje kao da je kapsula na pravom putu. U nizu manevara tokom jednog od opita, zajednički tim NASA-e i specijalista Ratne mornarice SAD je uspešno izvadio letelicu iz mora pokraj obale u blizini San Dijega, simulirajući ono što bi se dogodilo onda kada se misija iz dubokog svemira vrati u atmosferu Zemlje.

na putu ka Međunarodnoj svemirskoj stanici (International Space Station - ISS) u ruskim raketama, a NASA zalihe na ISS šalje preko SpaceX i Orbital ATK projekata. Sve dok Orion ne postane dostupan za upotrebu, astronauti NASA-e neće imati drugi način da dođu do niske Zemljine orbite (Low Earth orbit - LEO) i vrate se iz nje. Komercijalne svemirske kompanije poput SpaceX i Boeinga razvijaju sopstvene kapsule za posade, koje mogu da dosegnu ISS. Kada se radi o slanju ljudi do Meseca ili dublje u svemir, nije

kompanije SpaceX.

S obzirom na to da ne može da sleti onako kako je to šatla mogao, kako će Orion vratiti astronaute? Orion je projektovan tako da ima toploti štiti koji može podneti temperature do 2750 stepeni Celzijusa pri ulasku u atmosferu. Kada kapsula uspori sa 40000 km/h na „svega” 500 km/h pri spuštanju, izbacice padobrane koji će je još više usporiti, da bi upala u vodu što je mekše moguće blizu obale kod San Dijega, gde će je pokupiti brodovi Američke mornarice. Mornarički ronionci će postaviti

Program spejs šatla je okončan 2011. godine, a preostali šatlovi su sada izložbeni eksponati u muzejima širom zemlje.

Ako sve bude išlo po planu, Orion će postati vodeća NASA-ina tehnologija za slanje astronauta u orbitu, ili čak i u duboki svemir, uključujući tu svakako i površni Meseca i može biti Mars. Evo šta je sve u pitanju kada se radi o Orionu i šta sve treba učiniti pre nego što poleti.

Ali čekajte, zar američki astronauti već ne idu u svemir?

Da, ali ne na američkim svemirskim letelicama. Program spejs šatla je okončan 2011. godine, a preostali šatlovi su sada izložbeni eksponati u muzejima širom zemlje. Od tada, američki astronauti moraju da izigravaju „autostopere”

ipak još uvek sasvim jasno to ko će biti prvi na lansirnoj rampi.

Ako je Orion samo kapsula, kako će uopšte poleteti sa površine Zemlje?

Orion je onaj deo koji čuva astronaute i opremu za istraživanje, nešto poput veće i značajno unapređenije verzije Apolo kapsula, odnosno modula. Biće uklopljen zajedno sa letelicom Space Launch System (SLS), novom raketom koja se još razvija i u isto vreme testira. Uprkos kritikama zbog visokih troškova i odlaganja, SLS napreduje. Kada bude spreman, biće moćniji od svoje konkurencije, uključujući tu i Falcon Heavy

plutajuću platformu oko modula za posadu u vodi, da bi astronauti bili prvi pokupljeni.

„Posada će možda osećati vrtoglavicu” nakon vremena provedenog u svemiru i tokom ponovnog ulaska u atmosferu, kaže Čarls Lundkvist (Charles Lundquist), zamenik menadžera programa Orion. Tim za spasavanje će potom prikačiti čekrk na Orion i uvući ga u potpalublje broda, da bi kapsula mogla da se sačuva za narednu upotrebu.

Kako se uopšte testira Orion? NASA, na primer, testira vađenje Orona iz vode, uz pomoć broda U.S.S. Anchorage, koristeći make-

tu kapsule koja ima otprilike istu veličinu, oblik, težinu i težište kao i prava kapsula.

Testiraju i opremu za podršku sa

kako je nazvana, planirana je za decembar 2019. U međuvremenu je naziv misije promenjen u Artemida 1 (Artemis 1), a njen let je

misija koje bi trebalo da se odigravaju u međuvremenu, a počevši od demonstracionog leta Oriona. Poznato je da i SpaceX želi da se uputi ka Marsu, ali i dalje postoji mnoštvo razloga zbog kojih ljudi još uvek nisu sleteli na crvenu planetu.

Znamo i da je jedan od početnih fokusa trenutnog američkog predsednika, Donalda Trampa bio i povratak na Mesec. Za razliku od programa Apollo, koji se fokusirao u potpunosti na to da ljudi dođu do Meseca, želja NASA-e je da Orion bude sposobniji za više različitih misija. Trebalo bi da obavlja lunarne misije, što bi zadovoljilo želje trenutnog predsednika, u najvećoj meri. On je zapravo želeo da Orionov prvi let oko Meseca ponese i astronaute, ali je NASA odlučila da dodatni

Bezbednost je ono što je ponajviše na pameti NASA-inih naučnika i inženjera, dok se trude da minimiziraju rizike svemirskog leta.

Zemlje, toplotni štit, sistem padobrana i kompletnu elektroniku i softver. Sve te komponente moraju da budu u potpunom skladu za prvu veliku misiju Oriona.

Astronaut Stiven Bouen (Stephen G. Bowen) se priseća Apola 1 i svemirskih šatlova Čelendžer (Challenger) i Kolumbija (Columbia) i naglašava „koliko je kritično važno to da sve to uradimo kako treba”. Bezbednost je ono što je ponajviše na pameti NASA-inih naučnika i inženjera, dok se trude da minimiziraju rizike svemirskog leta.

Šta je zapravo plan za prvu misiju Oriona?

Kada se otkaçi od SLS-a i nađe se na pravoj putanji, Orion će prolećeti pored Meseca i vratiti se na Zemlju, tokom putovanja koje će trajati tri sednice. Istraživačka misija 1 (Exploration Mission 1),

pomeren za jun 2020.

Prva misija će biti bez posade, ali su zato one koje bi trebalo da uslede za njom, osmišljene znatno ambicioznije. NASA trenutno planira da iskoristi Orion da pomogne astronautima u izgradnji nove svemirske stanice izvan atmosfere Zemlje, nazvane Kapija dubokog svemira (Deep Space Gateway). Ta stanica bi omogućila dublja istraživanja Meseca, ali pre svega to da se svemirske letelice mogu sklapati u samom svemiru pre nego što bi se uputile na misije u dublji deo svemira.

Planira li se da Orion krene ka Marsu?

Za sada je to deo planova, međutim, malo je verovatno da će se doći do realizacije pre sredine 2030-ih. NASA-ino dugoročno planirano „Putovanje na Mars” zavisi od uspeha čitavog niza

troškovi, vreme i rizici značajno premašuju moguće dobitke.

S obzirom na to da neće biti astronauta, prva misija će se iskoristiti da se ispitaju ograničenja letelice. Proveriće i to da li komunikacioni sistem funkcioniše onako kako bi trebalo, jer će se nekim procesima upravljati sa tla.

Dakle, šta je sledeće?

Pod pretpostavkom da se testovi obave u skladu sa očekivanjima, NASA planira da spoji sve komponente Oriona u Kenedi svemirskom centru (Kennedy Space Center) na Floridi, pošalje celu mašineriju u Postrojenje Plam Bruk (Plum Brook Facility) u Ohaju, gde će se obaviti poslednji testovi simuliranja ponašanja u vakuumu. Posle toga se Orion vraća na Floridu, da se pripremi za lansiranje.

Dodatak: Kako je originalni članak

pisan početkom 2018. godine, potrebno je dodati određeni niz događaja koji se odigrao kako pre, tako pre svega u međuvremenu, do vremena pripreme ovog članka za Veliki Prasak.

NASA je obavila osnovne testove ponašanja Orionu u svemirskom okruženju u periodu 2007.-2011. u Postaji Plam Brook (Plum Brook Station) u Sendaskiju, u Ohaju,

Unapređeni test motora za prekid lansiranja je obavljen 30. marta 2019.

Od maja 2019, NASA radi na planovima za pokretanje letnog testa Orion Multi Purpose Crew Vehicle Ascent Abort-2 (AA-2) iz Lansirnog kompleksa 46 Svemirske luke Florida. Let je planiran za 2. jul 2019.

Pre prvog probnog leta i vađenja

spasavanja po sletanju, uključujući tu i potrebe u opremi, brodovima i posadi.

Za PORT test je upotrebljena maketa modula za posadu Orionu u punoj veličini, a ispitivana je u vodi pod simuliranim i pravim vremenskim okolnostima. Test je započeo 23. marta 2009. sa više od 8 tona teškom maketom stavljenom u opitni bazen Karde-

Pre prvog probnog leta i vađenja Orionu iz mora u decembru 2014, obavljeno je nekoliko probnih testova za vađenje letelice.

delu Istraživačkog centra Glen (Glenn Research Center). Postrojenje za svemirsku snagu (Space Power Facility) u ovoj postaji ima najveću termalnu vakuumsku komoru na svetu.

Kompanija ATK Aerospace je obavila prvo testiranje sistema za prekid lansiranja (Launch Abort System, LAS) Orionu, 20. novembra 2008. LAS motor može da obezbedi potisak od 2200 kN u slučaju nužde, na samoj lansirnoj rampi ili tokom prvih 91 km penjanja rakete ka orbiti. Test LAS-a iz 2008. je bio prvo testiranje u istoriji jednog motora sa tehnologijom reverzibilnog protoka te veličine.

2. marta 2009, maketa komandnog modula u punoj veličini i težini je krenula iz Istraživačkog centra Lengli (Langley Research Center) ka Opitnom poligonu Vajt Sends (White Sands Missile Range) u Nju Meksiku, da bi se obavila vežba sklapanja lansirne letelice na skeli i da bi se testirao LAS. 10. maja 2010, NASA je uspešno obavila LAS PAD-Abort-1 test u Vajt Sendu, lansiranjem makete Orion kapsule do visine od oko 1800 metara. Za test su korišćena tri motora na čvrsto gorivo - glavni potisni motor, motor za kontrolu visine i motor za odbacivanje.

Orionu iz mora u decembru 2014, obavljeno je nekoliko probnih testova za vađenje letelice. 2009, tokom rane faze programa, projektovan je Post-landing Orion Recovery Test (PORT) da bi se odredile i procenile metode spasavanja posade i toga kakva kretanja bi posada mogla da očekuje po sletanju. U te efekte spadaju i okolnosti izvan kapsule, a koje bi uticale na spasilačku ekipu. Proces procene je bio u skladu sa NASA-inim projektom operacija

rok divizije (Carderock Division) Mornaričkog centra za površinsko ratovanje (Naval Surface Warfare Center) u Zapadnoj Betesdi, u Merilendu. Testovi punog obima u moru, obavljani su 6.-30. aprila 2009. na više lokacija duž obale pored Svemirskog centra Kenedi, pod budnim okom medija.

Tokom testiranja, Orion je pratio „puzi, hodaj, trči” pristup, korišćen kod PORT testiranja. Faza „puzanja” je obavljena 12.-16. avgusta 2013. preko SRT (Stationary Recovery Test) procedure. SRT je prikazao opremu i tehnike za spasavanje koji bi bili korišćeni za prihvatanje modula sa posadom Orionu. Test je obavljen u zaštićenim vodama Mornaričke stanice Norfolk (Naval Station Norfolk) pomoću broda U.S.S. Arlington u ulozi spasilačkog broda. Ovaj brod spada u klasu LPD 17, tj. predstavlja amfibijski borbeni brod. Spasavanje modula sa posadom Orionu podrazumeva korišćenje jedinstvenih odlika brodova klase LPD 17, za bezbedno i ekonomično spasavanje posade, ko pripreme za spasavanje astronauta u narednim misijama.

Faze „hodanja” i „trčanja” su obavljene pomoću URT-a (Underway Recovery Test). Ponovo uz pomoć broda klase LPD 17,

URT je obavljen u realističnijim pomorskim okolnostima u blizini obale Kalifornije početkom 2014. godine, kao priprema Mornarice SAD i NASA-inog tima za vađenje EFT-1 (Exploration Flight Test 1) modula za posadu Orionu. URT testovi su okončali predlansirnu fazu testova Orionovog sistema za spasavanje.

U 7:05 prepodne po istočnom vremenu, 5. decembra 2014. godine, kapsula Orion je lansirana na vrhu Delta IV teške rakete na prvi probni let, da bi se bezbedno spustila u Pacifik neka četiri i po sata kasnije. Iako na letu nije bilo posade, let od dve orbite je bio prvo NA-

pripreme za povratak u Svemirski centar Kenedi.

U julu 2018, prvi let NASA-ine rakete za velike terete sledeće generacije, SLS-a, predviđen je za sredinu 2020. i preimenovan u misiju Artemida 1, ali i dalje nije predviđena ljudska posada. Iako je NASA uvek i planirala da prvi let SLS-a bude bez ljudske posade, tim predsednika Trampa je početkom 2017. zatražio internu procenu mogućnosti izvođenja leta sa posadom. Robert Lajtfut (Robert Lightfoot), vršilac dužnosti direktora NASA-e u tom trenutku, rekao je, „prema rezultatima ove interne procene, let sa posadom bi

laboratorija, modul za boravak kratkog roka i baza za rovere i druge robote. Razni elementi Kapije će biti poslani u svemir na komercijalnim lansirnim letelicama i na SLS-u, jer se Orion dobro pokazao u testovima nošenja tereta (od EM-3 do EM-9). Kapsula Orion je projektovana tako da služi za buduće misije slanja astronauta ka Marsu, najverovatnije ne pre 2030-tih. S obzirom na to da kapsula Orionu ima tek oko 2,25 kubnih metara prostora po članu posade, napredni Deep Space Habitat (DSH) modul bi bio neophodan za dugotrajnije misije. Habitat modul će obezbediti dodatni prostor i zalihe, kao i mogućnosti za održavanje letelice, komunikacije na misiji, testove, obuke i ličnu rekreaciju astronauta. Po nekim planovima za DSH module, predviđeno je da obezbede oko 70 kubnih metara životnog prostora po članu posade, iako su svi planovi vezani za DSH trenutno tek na samim počecima. Veličine i konfiguracije DSH-a će možda donekle varirati, zavisno od potreba posade i misija. Trenutni plan je pokretanje misije 2033. godine, iako ne bi bilo neočekivano ni odlaganje do 2037, prema nekim izveštajima.

U 7:05 prepodne po istočnom vremenu, 5. decembra 2014. godine, kapsula Orion je lansirana na vrhu Delta IV teške rakete na prvi probni let, da bi se bezbedno spustila u Pacifik neka četiri i po sata kasnije.

SA-ino lansiranje letelice namenjene ljudima još od penzionisanja flote spejs šatlova 2011. godine. Orion je dostigao visinu od 5800 kilometara i brzinu od 8900 m/s, a na letu su testirani toplotni štit, padobrani, komponente za odbacivanje i računari. Letelicu je kupio U.S.S. Anchorage i dovezao je u San Dijego, u Kaliforniji, da je

bio tehnički moguć, ali će agencija ipak nastaviti po početnom planu i poslati prvi let letelice bez posade”. Kapija lunarne orbitalne platforme (Lunar Orbital Platform-Gateway, LOP-G) je predložena svemirska stanica u orbiti Meseca, koja bi trebalo da služi kao objedinjeno solarnom energijom pokretano komunikaciono čvorište, naučna

U svakom slučaju, budućnost svemirskih istraživanja je uzbudljiva i raznovrsna.

<https://news.nationalgeographic.com/2018/01/nasa-orion-recovery-tests-humans-moon-space-science/>

Era računara

Opšta istorija računara

Ako uzmemo u obzir mnoštvo tipova računara kroz istoriju, teško je reći koji je bio prvi. Reč „računar“ se prvi put pojavila 1613. godine i do kraja XIX. stoleća je vezivana za ljude koji su bili vešti matematičari. 1822. je Charles Babbage napravio prvi mehanički računar. 1910. je Henri Babbage napravio aritmetičku logičku jedinicu (Arithmetic Logic Unit - ALU), kao prvi računar opšte namene.

Prvi programabilni računar je bio Z1. Napravio ga je Konrad Zuse, nemački naučnik 1928. godine i ovaj računar se smatra prvim funkcionalnim savremenim računarom.

Prvi digitalni računar je nastao 1946. godine i nazvan je ENIAC (Electronic Numerical Integrator and Computer). Stvorili su ga Džon Presper Eklert i Džon Mouchi u Pensilvaniji, a posao je trajao svega tri godine. Iako je ABC u tehničkom smislu prvi digitalni računar (delo Džona Vinsenta Atanasofa iz 1917.), ENIAC je prvi računar koji je bio potpuno funkcionalna Turingova mašina.

Prvi računar sa RAM memorijom je bila Whirlwind mašina, izumljena 8. marta 1955. godine. Bio je to prvi digitalni računar sa grafikom u realnom vremenu, kao i sa RAM memorijom sa magnetnim jezgrom.

Prvi desktop računar je stvoren 1964. godine. Nazvan je Programma 101 i dizajnirao ga je Džordž Perota, italijanskog inženjera. Stao je 3200 dolara i prodat je za više hiljade komada.

Prvi mikoročunar, nastao 1973. kao delo Andree Truong Truong Bija i Franosa Geneta. Nazvan je Micralt i koristio je procesor Intel 8008.

Prvi laptop se pojavio 1975. godine. Nazvan je IBM 5100, težio je 25 kg i imao ekran od 5 inča.

Računar Osborne 1 se takođe negde smatra prvim laptopom. Izumio ga je Adam Osborne 1981. godine, imao je 11 kg i ekran od 5 inča.

Kompanija IBM je napravila prvi PC, IBM 5150 PC, negde nazivan ACORN 1981. godine. Imao je 16 kB proširive memorije i procesor Intel 8088, poznat i kao iAPX 86.

2011. godine, kompanija Google je počela da isporučuje svoj Chromebook. Chromebook je operativni sistem Google Chrome OS operativnim sistemom i prvi je laptop koji je neophodna internet konekcija i koji radi uz direktnu povezanost na klaud.

Sto će računarski hardver sanjati u svim vrstama računara.

Pola veka eksplozivnog napretka

1968. godine se pojavio prvi računarski čip, koji je u potpunosti izmenio interakciju sa računarima. Izumitelj je bio Douglas Engelbart, a njegov izum je nazvan „The Mother of All Demos“.

1971. godine, Intel je izbacio procesor Intel 4004, kao prvi komercijalni mikroprocesor i omogućio izgradnju manjih računara.

1975. godine počinje era personalizacije računara. Altair 8800 je koristio Intel 8080 procesor i omogućio korišćenje računara.

1975. godine, Intel 8086 procesor, poznat i kao iAPX 86, uveo nas je u doba x86 arhitekture računara i u eru najuspešnijih Intel procesora.

1981. godine, sa pojavom računara Osborne 1, počela je era zaista prenosivih PC i laptop računara.

1991. godine, Intel je izbacio procesor Intel 386, koji je omogućio izgradnju manjih računara.

1996. godine su Intel i još sedam drugih kompanija razvili USB (Universal Serial Bus) standard, koji je suštinski promenio povezanost računara i perifernih uređaja.

2003. godine je Intel uveo Centrino procesore i time pokrenuo eru laptopova sa ugrađenim WiFi-jem.

2006. je Intel uveo vPro platformu, kao prvi sistem namenjen gotovo isključivo kompanijama.

2007. godine su se pojavili prvi No. 1 laptop računari, kao rezultat potrebe za uvek manjim računarima, koji će svugde moći da pristupaju internetu.

2011. godine, Intel je uveo novu kategoriju PC računara - Ultra-book, sa procesorom koji štedi energiju. Uprkos maloj veličini računara, trajanje baterije nije bilo ugroženo.

2012. godine, Intel je izbacio procesor Intel Core i3, koji je omogućio izgradnju manjih računara.

Dug put do PC-a za svakoga

Računar nije rođen zbog zabave ili slanja elektronske pošte, već iz potrebe da se reše vrlo ozbiljni problemi sa brojevima. Do 1880. je populacija u SAD toliko narasla, da je bilo potrebno više od sedam godina da se srede podaci sa popisa stanovništva. Vlastima je trebalo nešto što bi na brži način rešilo ovaj problem, a što je pak dovelo do procvata računara sa bušenim karticama koji su zauzimali čitave sobe. Danas imamo vipe računске moći u svojim smartfonima, nego što je bilo u ranim računarima. Računari su odlučno i hrabro evoluirali od skromnih početaka da današnjih uređaja kojima se surfuje po internetu, igraju igrice ili strimuje multimedija, uz podrazumevano proždiranje brojeva u proračunima.

1801. je u Francuskoj, Zozef Mari Žakar izmislio razboj koji je koristio bušene drvene kartice za automatsko tkanje. 1822. je u Engleskoj, matematičar Čarls Bebiđž osmislio parom pogonjenu računsku mašinu za računanje tabela brojeva. Projekat koji je platila vlada UK, propao je, ali je na temelju i tog projekta, rođena računarska tehnika u XX stoleću. 1890. je Herman Holerit projektovao sistem bušenih kartica za unos popisnih podataka, koji je za tri godine rešio do tada nerešivi problem i tako uštedeo vlastima 5 miliona tadašnjih dolara. Firma koju je pokrenuo, vremenom je postala IBM. 1936. je Alen Tjuring predstavio ideju univerzalnog uređaja, kasnije nazvanog Tjuringova mašina. Ona bi mogla da izračuna sve što je moguće računati. To je i srednjeni koncept svih savremenih računara. 1937. je Džon Vinsent Atanasof, profesor fizike i matematike na Državnom Univerzitetu Ajove, pokušao da sagradi prvi računar bez zupčanika, kaiševa i vratila. 1939. su firmu Hewlett-Packard osnovali Dejvid Pakard i Bil Hjulit iz Palo Alta (Kalifornija), u garaži. 1941. su Atanasof i njegov diplomac Kliford Beri projektovali računar koji je mogao da rešava 29 jednačina u isto vreme. Tada je prvi put jedan računar sačuvala podatke u svojoj glavnoj memoriji. 1943/44. su dva profesora Univerziteta Pensilvanija, Džon Moučli i Džon Presper Ekert stvorili prvu verziju ENIAC (Electronic Numerical Integrator and Calculator) računara, koji je zauzimao prostoriju od 6 x 12 metara i imao 18 000 vakuumskih cevi. 1946. Moučli i Presper napuštaju univerzitet i sredstvima Popisnog biroa ENIAC preraduju u UNIVAC, prvi komercijalni računar za poslovne i državne primene. 1947. su Vilijem Šokli, Džon Bardin i Valter Bratejn iz firme Bell Laboratories izmislili tranzistor, tj. otkrili su kako da naprave električni prekidač sa čvrstim materijalom bez vakuumu. 1953. je Grejs Hoper osmislila prvi računarski jezik, koji je postao poznat kao COBOL. Tomas Džonson Votson mlađi, sin direktora IBM-a Tomasa Džonsona Votsona starijeg, osmislio je IBM 701 EDPM za potrebe UN tokom Korejskog rata. 1954. je tim programera iz IBM-a, predvođen Džonom Bakusom, osmislio programski jezik FORTRAN (FORMula TRANslation). 1958. su Džek Kilbi i Robert Nojs predstavili integrisano kolo, tj. kompjuterski čip. Kilbi je za to delo dobio Nobelovu nagradu za fiziku 2000. 1964. je Daglas Engelbart predstavio prototip savremenog računara, sa mišem i grafičkim interfejsom (GUI). Time je računar evoluirao od specijalizirane mašine za naučnike i matematičare, do tehnologije koja je dostupna široj javnosti. 1969. je grupa programera iz firme Bell Labs stvorila UNIX, operativni sistem koji uspešno savladava pitanja kompatibilnosti. UNIX je napisan u programskom jeziku C i bio je prenosiv na više platformi i postao rado korišćen operativni sistem u velikim kompanijama i vladinim telima. Kako je sistem bio spor, nikada se nije posebno primio među manjim PC korisnicima. 1970. je novoformirana firma Intel izbacila Intel 1103, prvi DRAM (Dynamic Access Memory) čip. 1971. je Alen Sugart sa timom inženjera IBM-a izmislio floppy disk (floppy), čime je počelo deljenje podataka između računara. 1973. je Robert Metkalf, deo tima istraživača firme Xerox, razvio Ethernet za povezivanje više računara i drugog hardvera. Između 1974. i 1977. je više PC-a izašlo na tržište, uključujući tu i Scelbi & Mark-8 Altair, IBM 5100, Radio Shack TRS-80 (nazvan i „Trash 80“) i Commodore PET. 1975. je januarski broj lista Popular Electronics predstavio Altair 8080, opisan kao „prvi miniračunarski komplet na svetu koji će pobediti komercijalne modele“. Dva „kompjuterska gika“, Pol Alen i Bil Gejts, ponudili su da napišu softver za Altair, korišćenjem novog programskog jezika, BASIC. Nakon tog uspeha, dva prijatelja iz detinjstva su pokrenula sopstvenu softversku kompaniju, Microsoft. 1976. su Stiv Džobs i Stiv Voznijak pokrenuli Apple Computers i izbacili Apple I, prvi računar sa pločom sa jednim kolom. 1978. je prva tura proizvodnje TRS-80 dostigla 3000 komada, model se prodavao kao lud, jer su po prvi put i obični ljudi mogli da pišu programe. 1977. su Džobs i Voznijak su Apple postavili kao potpunu kompaniju na berzi i prikazali Apple II na sajmu računara Zapadne Obale. Model je imao kolor grafiku i posebni kasetni drajv za skladištenje podataka. 1978. je u računovodstvo uveden VisiCalc, prvi računarski program za tabelarne proračune. 1979. je procesiranje teksta postalo stvarnost kada je MicroPro International izbacio WordStar program. „Odlučujuća promena je došla sa dodavanjem margina i obuhvatanja slika tekstom“, rekao je tvorca programa Rob Barnabi 2000. godine. „Izbačen je i komandni mod i dodata je funkcija štampanja. Ja sam bio tehnički mozak projekta - smislio sam kako to da uradim, uradio sam i dokumentovao sve“. 1981. godine se pojavio prvi IBM-ov personalni računar (PC), sa šifrovanim nazivom „Acorn“. Koristio je Microsoft MS-DOS operativni sistem. Imao je Intelov čip, dva floppy diska i kao dodatnu mogućnost, kolor monitor. Kompanije Sears & Roebuck i Computerland su prodavale ove računare, čime je računar po prvi put postao dostupan i preko posredničkih distributera. Pojam PC je u snažno popularizovan i time je zaista otpočela era ličnih računara u svetu. Vreme nakon toga obeležio je eksplozivni razvoj računarske tehnike u svim ravnicama.

1964. godine je Pje-njersa, Kor-nega 44

Pojam „personalni računar“ (Personal Computer, PC) je skovao Ed Roberts, nakon što je izmislio Altair 8800 1971. godine. Altair 8800 je koristio prekidače za ulaz i izlaz podataka.

Budućnost doneti, nemoguće je precizno revideti. Razvojni tehnološki je eksplozivni i brz, a napredak softvera i hardvera je sve intenzivniji. Budućnost tako može doneti integraciju računara sa biološkim organizmima i potpunu povezanost ljudi sa globalnom mrežom, nekim sledećom današnjeg računara.

1970. godine, Intel pokreće kampanju „Intel Inside“ kojom stavlja svoj prvi plan i koja okreće broj korisnika ka PC računaru.

1993. godine, Intel je na tržište predstavio procesor Pentium, prvi koji je imao ime, umesto brojčane oznake i tako označio početak nove generacije procesora.

Od 2017. godine pa naovamo, Intel uvodi Core i9 procesore najnovije generacije, sa još naprednijim integrisanim grafičkim procesorima i još više memorije.

Od 2017. godine pa naovamo, Intel uvodi Core i9 procesore najnovije generacije, sa još naprednijim integrisanim grafičkim procesorima i još više memorije.

Kontakt redakcije:
redakcija@veliki.prasek.com

Uredivački kolegijum Velikog Praska:
Vladimir Božanović, glavni i odgovorni urednik
Predrag Stojadinović, urednik onlajn izdanja
Marko Ekmedžić, urednik tehničkih rubrika

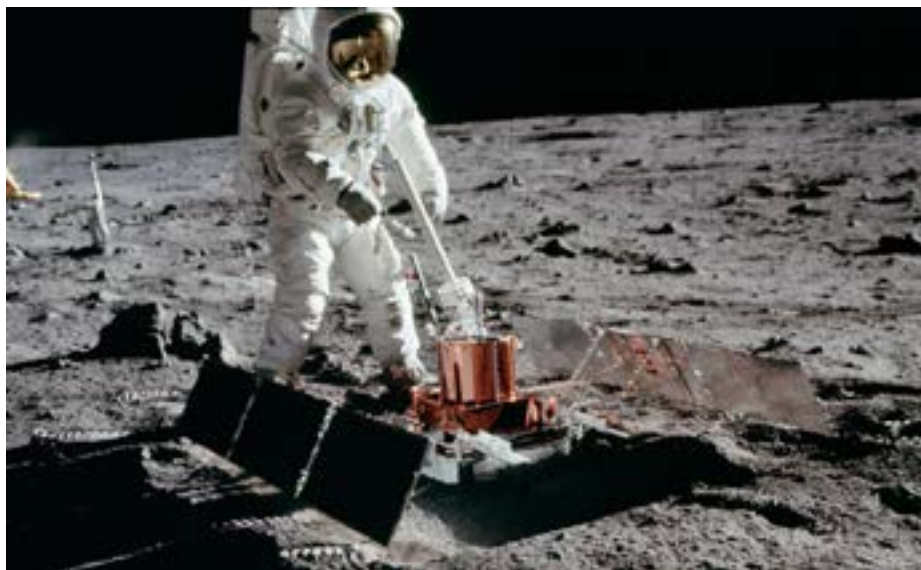
Izvori: internet
priprema: Marko Ekmedžić
© Veliki Prasek 2019.

MESECOTRESI

Nova analiza podataka iz ere Apola, nagoveštava da je Mesec zapravo geološki mnogo življi nego što se prethodno mislilo.

Kada se gradi kakva udaljena postaja, obično je dobra ideja to da se ostane što je dalje moguće od aktivnih linija raseda. Ipak, za ljude koji planiraju ljudske naseobine na Mesecu, nije uvek bilo sasvim jasno to da li je naš maleni prirodni satelit geološki mrtav svet. Napokon, potrebna je unutrašnja toplota za tektonsku aktivnost, a mali, kameniti svetovi poput Meseca su se, verovalo se, ohladili mnogo brže od velikih, kakva je Zemlja. Sada pak, nova analiza podataka iz ere Apola, nagoveštava da je Mesec zapravo geološki mnogo življi nego što se prethodno mislilo. U studiji koja je sredinom maja 2019. objavljena u časopisu Nature Geoscience, istraživači su možda napokon uhvatili epicentre čudnovatih „mesecotresa”, koje su zabeležili još seizmometri iz vremena Apola, a čini se da potresi potiču iz brdovitih struktura, nazvanih rasedne padine (eng. fault scarp). „Cela zamisao da je 4,6 milijardi godina staro stenovito nebesko telo poput Meseca uspeo da ostane dovoljno toplo u svojoj unutrašnjosti i da proizvede ovu mrežu raseda, prosto lupa šamar dosadašnjim uverenjima”, kaže koautor studije, Tomas Voters (Thomas Watters), iz Smitsonian institucije u Vašingtonu. Leta 2019. se navršava 50 godina od neverovatnog dostignuća Apola 11. U vreme Trke u svemiru, SAD

su bile više usredsređene na to da svoje astronaute dovedu do površine Meseca pre Sovjeta, nego na to šta bi njihovi šetači po Mesecu trebalo da rade dok su tamo. „Bilo je to kao - Oh dovraga, treba nešto da smislimo”, kaže Rene Veber (Renee Weber), koautorka članka i planetarna naučnica u NASA-inom Maršal centru za svemirske letove u Hantsvilu, u Alabami. Ispostavilo se da je to „nešto”, naravno nauka, poput prikupljanja bogatstva geoloških podataka, uključujući tu i stenovite uzorke donesene na Zemlju. Takođe, na četiri Apolo misije, astronauti su postavili seizmometre na mestima sletanja. Ti seizmometri su zabeležili na hiljade dubokih potresa tokom osam godina, koliko su radili. Seizmičnost na Mesecu se oslanja na potpuno drugačiji temeljni

mehanizam u odnosu na onaj koji pokreće procese na našoj planeti, kaže Veber. Najveći deo aktivnosti na Mesecu, potiče od gravitacionih sila kojima Zemlja deluje na svoj maleni sivi satelit, odnosno, suštinski obrnutih procesa od onih kojima Mesec privlači naše okeane da bi izazivao plime i oseke. Bez vode, površina Meseca zato biva deformisana, istežući se od sfernog do jajastog i obrnuto. Enormne temperaturne promene između dana i noći, koje nadmašuju 300 stepeni Celzijusa (otprilike, idu od minus 173 noću, pa do plus 127 danju), pokreću takođe deo lunarne seizmičke aktivnosti. Deo detektovanih potresa je čak izazvao i čovek, onda kada je kontrola misije naredila da se potrošni delovi svemirskih letelica odbace da padnu na Mesec, da bi se seizmometri kalibrisali. 28 od svih zabeleženih događaja

Enormne temperaturne promene između dana i noći, koje nadmašuju 300 stepeni Celzijusa (otprilike, idu od minus 173 noću, pa do plus 127 danju), pokreću takođe deo lunarne seizmičke aktivnosti.

se ipak dogodilo u površinskih par kilometara mesečeve kore. Ti događaji su bili jačine koja odgovara zemljotresima jačine 5,5 na našoj planeti i opirali su se očekivanjima naučnika punih 40 godina.

Od 2009, Voters koristi snimke sa NASA Lunar Reconnaissance Orbiter sonde da mapira na hiljade raseda svugde po Mesecu. Zavisno od toga koliko novo lunarni materijal izgleda pored njih, može da odredi da li su nastali relativno nedavno, pre možda manje od 50 miliona godina, „što je mlado geološki, a ne mlado, kao zaista mlado”, kaže on.

Voters ipak pretpostavlja da su rasedi mogli biti mesta koja su odgovorna za plitke mesecotrese, ali su mu za to potrebni detaljniji dokazi. Sa četiri seizmometra koji su obezbeđivali podatke relativno slabog kvaliteta, instrumenti sa

Apola su mogli samo da obezbede triangulaciju potresa u krugu od oko 150 kilometara.

Tako su naučnici upotrebili algoritam koji se inače uobičajeno koristi za određivanje položaja potresa na Zemlji, u slučaju da je mreža seizmometara razređena, te su tako stvorili mrežu mogućih izvorišta lunarnih potresa. Od 28 zabeleženih događaja, osam ih se moglo dogoditi u krugu od 29 kilometara od raseda, a šest od tih osam se dogodilo onda kada je Mesec bio najdalje od Zemlje, u trenutku kada bi plimska napreznja na površini Meseca bila najjača. Da bi se proverilo to da li je povezanost posve slučajna, tim je simulirao 10000 seizmičkih događaja da bi utvrdio koliko bi često mogli proizvesti obrazac nalik na ovaj. Otkrili su da je šansa da se događaji poređaju baš ovako, otprilike

jedan procenat. Za Votersa, to je naznaka da su rasedi najverovatniji epicentri mesecotresa.

„To znači da je, kako god stvari posmatrali, Mesec tektonski aktivan”, kaže on. „Za mene, to je jedan neverovatan rezultat.”

Nepotpuna pouzdanost rezultata, ipak znači i da drugi istraživači ne smatraju da je posao još uvek završen.

„Koriste veliki broj statističkih argumenata i mislim da se bave dobrom naukom, ali ne bih rekla da su za sada stigli na cilj”, kaže Seri Nan (Ceri Nunn), koja radi na temama lunarne seizmologije u NASA-inoj Laboratoriji za mlazni pogon (Jet Propulsion Laboratory) u Kaliforniji. Uzevši ipak u obzir neidealni kvalitet originalnih podataka, ona smatra da je tim

svakako odredio lokacije epicentara najbolje što je trenutno moguće. Veber i ostali se pripremaju da predlože misiju koja bi postavila novu mrežu vrhunskih seizmometara na Mesec, možda i sa jednim koji bi dodirivao ili bio vrlo blizu raseda.

U međuvremenu, uzevši u obzir i obnovljeno interesovanje za istraživanje Meseca, kako od strane vlada nekih država, tako i privatnih kompanija širom sveta, dosadašnji nalazi su dovoljni za mapu mesta koja bi budući lenderi najradije verovatno zaobišli.

<https://www.nationalgeographic.com/science/2019/05/moon-may-be-tectonically-active-geologists-shaken-apollo-moonquakes/>

HRONIKA

Budžetski fond: 24 miliona. Crkvi 22, 5 miliona. Svima ostalima zajedno, ukupno manje od 1,5 milion. Pošteno. Bravo za komisiju.

03. septembar 2019.

Na javnom konkursu za dodelu sredstava iz budžeta grada Zaječara za finansiranje projekata od javnog interesa koje realizuju udruženja za 2019. godinu odobrena su sredstva po sprovedenom javnom konkursu. Najviše novca otišlo je Crkvenoj opštini Zaječar, kojoj su za obnovu verskih objekata i razvoj kulturne baštine srpske pravoslavne parohije Timočke dodeljena 22,5 miliona dinara iz budžeta grada.

Projekte je odobraval komisija u sastavu Jasmina Stević Jović, Bora Dimitrijević, Mirjana Radivojević i

invaliditetom - 74.100 dinara.

- Iz budžeta grada sa 50.000 dinara biće finansiran i projekat „Humanost na delu“ Društva humaniste radnika Železnice Srbije Timočka Krajina Zaječar, kao i projekat „Pomogni mi da pomognem“ Inicijative za dodatnu podršku „Iskrica“.

Budžetski fond: 24 miliona. Crkvi 22, 5 miliona. Svima ostalima zajedno, ukupno manje od 1,5 milion. Pošteno. Bravo za komisiju.

https://zajecaronline.com/eparhiji-timockoj-225-miliona-dinara-iz-gradske-kase/?fbclid=IwAR2PY-jUs0hHiBDdYM3xUn_vdq82C3A7iHoqQYcsT7O-Zuc6NevJhvXNTvqwq

Tomislav Gačić, poznatiji po crkvenom nadimku Vladika vranjski Pahomije, seksualno je uznemiravao monaha u manastiru Prohor Pčinjski.

Vujadin Milošević.

A raspodela novca izgleda ovako:

- Udruženju za brigu o životinjama Timočke Krajine „Beta“ - 300.000 dinara.
- Crkvenoj opštini Zaječar za aktivnosti u 2019. -22.500.000 dinara.
- Odred izviđača „Đorđe Simeonović“ iz Zaječara - 260.000 dinara.
- Za društvenu brigu o starijim osobama - 99.000 dinara.
- Za razvoj kulturno-umetničkog stvaralaštva KUD „Penzioner“ - 140.000 dinara.
- Za dan romske kulture - 200.000 dinara.
- Udruženje penzionera sela Rgotina - 140.000 dinara.
- Centar za tradicionalnu Umetnosti „Koreni“ - 80.000 dinara.
- Gradska organizacija rezervnih vojnih starešina Zaječar - 100.000 dinara.
- Gradska organizacija invalida rada i osoba sa

11. septembar 2019.

Tomislav Gačić, poznatiji po crkvenom nadimku Vladika vranjski Pahomije, seksualno je uznemiravao monaha u manastiru Prohor Pčinjski. **Ništa novo.**

„Vladika je pokušavao kod monaha. Spopadao ga neko vrijeme. Monah je odlazio nekoliko puta u Beograd u Patrijaršiju da se žali, ali ništa. Niko nije reagovao. Onda ga je Pahomije spopao opet prije neki dan i ovaj više nije mogao da izdrži taj pritisak“ – kaže sveštenstvo u eparhiji vranjskoj. **Ništa novo.**

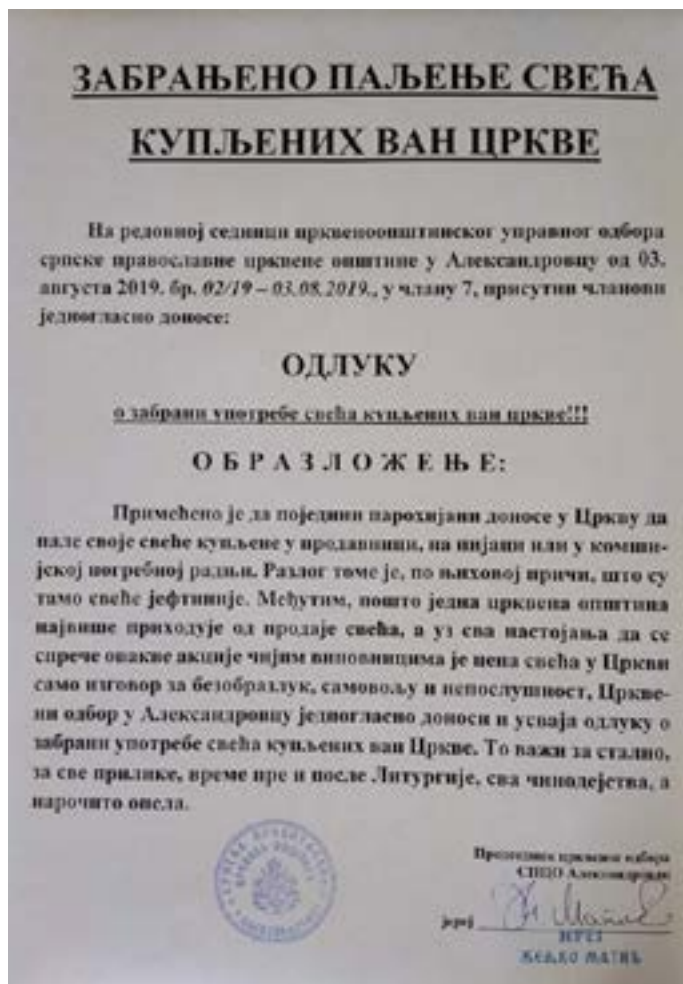
https://portalanalitika.me/clanak/345140/skandal-u-spc-pahomije-seksualno-uznemiravao-monaha?fbclid=IwAR2cvIfOjte-6Ef918yG0N452WCayg-26CcLd1tcYMCSw7mewHiD-Aq9_uCk

21. septembar 2019.

Odluka crkvenoopštinskog upravnog odbora o zabrani paljenja sveća kupljenih van aleksandrovačke crkve Svetog Nikolaja je lokalnog karaktera i odnosi se isključivo na parohiju u Aleksandrovcu, kazao je jerej Željko Matić.

Nije nam ni prvi ni poslednji put da poklanjamo sveće.

On smatra da svako ima pravo da misli šta hoće o ovoj odluci, ali da su relevantna samo mišljenja i reakcije aleksandrovačkih parohijana, ostali komentari su suštinski nebitni, sve dok i drugi crkveni odbori ne donesu ovakvu odluku.

On smatra da je ovaj problem star barem 50 godina i da je posledica komunističkog režima. Nažalost, nigde ljudi više ne daju sebi prostora i slobode nego u crkvi, kaže jerej Željko Matić.

„Kad uđete u prodavnicu da pazarite, vi poštujete pravila, jer se zna red. Zna se koliko šta košta i kad

dođete na kasu – to sve prođe kroz ruke prodavca, pa onda platite. Samo u crkvi izgleda, svako može da radi šta hoće. Da uzme sveću sam, da uzme i da je ne plati, da uđe na radno mesto prodavca i sam pretura po stvarima, koristi mobilni telefon za vreme bogoslužjenja, dođe vidno alkoholisan na sopstveno venčanje, galami, priča i smeje se tokom bogoslužjenja, negoduje i naravno donese svoje sveće da pali u crkvi. Pa toga nigde nema. To se zove anarhija. Može

li čovek da zabrani pušenje u svojoj kući? Može li da zabrani parkiranje ispred svoje kapije? Naravno da može. E tako i crkveni odbor može da zabrani da se koriste necrkvene sveće u crkvi. No, crkva nema mere zabrane i izvršnu vlast, te mora da trpi drsku samovolju i bezobzирnost. Ako neko nema da plati sveću, neka dođe i kaže, dobiće je besplatno, i malu i veliku. Nije nam ni prvi ni poslednji put da poklanjamo sveće. I više se radujemo tome što nema – da poklonimo, nego nekome koji ih sam unosi i pali jer: tome ne treba crkva – tome treba samo da upali svoje sveće“.

<https://www.ebrancevo.com/-jerej-matic-o-zabrani-paljenja-sveca-kupljenih-van-crkve-stojimo-iza-svake-svoje- reci-iako-znamo-da-su-ostre->

26. septembar 2019.

U Patrijaršijskom dvoru u Beogradu je održana sednica Svetog arhijerejskog sinoda SPC na čijem se dnevnom redu našao i dopis dekana Bogoslovskog fakulteta Beogradskog univerziteta episkopa braničevskog Dobrivoja Midića Ignatija.

On obaveštava „crkvenu vladu“ o razlozima zbog kojih ne može da sprovede sinodsku odluku o smeni dvojice predavača najviše obrazovne ustanove SPC – episkopa zapadno-američkog Milana Vasiljevića Maksima i Marka Vilotića, sekretara vladike diseldorfsko-nemačkog Mladena Durića Grigorija.

Dobrivoje Midić obavestio je Sinod da iz zakonskih razloga, s obzirom da je Bogoslovski fakultet deo Beogradskog univerziteta, ne može da sprovede odluku o smeni Milana Vasiljevića, redovnog profesora na Katedri za Patristiku i docenta Marka Vilotića na Grupi na hrišćansku filosofiju i religiologiju, jer bi time prekršio više državnih zakona – o visokom školstvu, univerzitetu, radu, koji je ovaj fakultet dužan da poštuje.

<https://www.danas.rs/drustvo/vladika-ignatije-izmedju-crkvenih-i-drzavnih-zakona/>

08. oktobar 2019.

Patrijarh Srpske pravoslavne crkve Miroslav Gavrilović Irinej uručio je najviše odlikovanje SPC, "Orden Svetog Save Prvog stepena" predsedniku Srbije Aleksandru Vučiću za "delatnu ljubav prema Crkvi i neumornu borbu za celovitost Srbije, a posebno za očuvanje Kosova i Metohije u njenom sastavu".

Irinej je u govoru upozorio da "ne smemo pokloniti nijednu stopu naše svete srpske zemlje, Kosova i Metohije". Po njegovim rečima, neki "zlonamerno" tvrde da će Vučić izdati Kosovo i Metohiju.

Patrijarh Srpske pravoslavne crkve Miroslav Gavrilović Irinej uručio je najviše odlikovanje SPC, "Orden Svetog Save Prvog stepena" predsedniku Srbije Aleksandru Vučiću za "delatnu ljubav prema Crkvi i neumornu borbu za celovitost Srbije, a posebno za očuvanje Kosova i Metohije u njenom sastavu".

Sinod SPC Ordenom svetog Save I stepena odlikovao je patrijarha srpskog Irineja, predsednika Srbije Aleksandra Vučića, dok je predsedniku RS Miloradu Dodiku, pošto je ranije odlikovan Ordenom Svetog Save I stepena, sada uručen Orden Svetog Simeona Mirotočivog.

<http://rs.n1info.com/Vesti/a532884/Vucicu-orden-SPC-za-ocuvanje-Kosova-u-sastavu-Srbije.html>

11. oktobar 2019.

Srpska crkva nalazi se na korak od skandala i ozbiljne konfrontacije sa glavnom pravoslavnom patrijaršijom, Vaseljenskom, što bi moglo za posledicu da ima da se upravo u godini kada se proslavlja autokefalnost, ona i dovede u pitanje.

Carigradski patrijarh Vartolomej organizovaće, počev od 12. oktobra, dvodnevnu proslavu autokefalnosti SPC. Međutim, iako je patrijarh Vartolomej poslao u dva navrata pozivna pisma Srpskoj crkvi - patrijarhu da dođe sa svim episkopima, Sinod SPC nije ni obavestio vladike. Sinod je od vladika doslovce sakrio poziv carigradskog patrijarha.

<https://www.blic.rs/vesti/drustvo/skandal-u-srpskoj-crkvi-grupa-vladika-svada-spc-sa-carigradom-posledice-bi-mogle-da/mjjzfyb>

18. oktobar 2019.

Umirovljeni bivši episkop zahumsko-hercegovački Zoran Jevtić Atanasije vratio je patrijarhu Miroslavu Gavriloviću Irineju panagiju, koju ju je od njega nedavno dobio povodom osam vekova crkvene samostalnosti na centralnoj proslavi jubileja u manastiru Žiča. Zoran Jevtić je vratio poklon odmah po završetku centralne proslave u znak protesta zbog odluke Svetog arhijerejskog sinoda da Ordenom Svetog Save Prvog reda odlikuje predsednika Srbije Aleksandra Vučića, koga smatra izdajnikom Kosova i Metohije.

Takvi potezi nisu predviđeni kanonima niti su praktičkovi, tako da se ne zna da li bi o njima trebalo da se izjašnjavaju poglavar i Sinod SPC.

Panagija je mala ikona od plemenitog metala koja se kao deo vladičanske odežde obično nosi na lančiću oko vrata. Patrijarh Irinej je u Žiči, posle saborne liturgije darovao panagijama sve prisutne srpske arhijereje.

U crkvenim krugovima spekuliše se da se protest vladike Atanasija protiv Vučićevog odlikovanja drži u tajnosti zbog, navodno, narušenog patrijarhovog zdravlja.

Uručenje najvišeg ordena SPC Vučiću na svečanoj akademiji povodom crkvenog jubileja u beogradskom Centru „Sava“ bojkotovala je većina srpskih

vladika, uključujući i vladiku Zorana Jevtića Atanasija. On se i pre toga, tokom posete grupe vladika Pečkoj Patrijaršiji javno izjasnio da je protiv dodele i uručjenja ordena Aleksandru Vučiću. Vladika Atanasije, kako se priča, navodno smatra da je tim činom SPC izgubila samostalnost.

Sporno crkveno priznanje predsedniku Republike jedan je od razloga zbog kog je 14 arhijereja SPC odmah u Žiči, na otvaranju svečane proslave zatra-

saopštenju.

Ocenjuje se da je u toj kampanji „isprobana škola medijskog spinovanja i manipulacije, istovetna ili veoma slična onoj iz devedesetih godina prošlog stoleća koja je primenjena u slučajevima Markale i Račak pred bombardovanje Republike Srpske i Srbije“.

„Novinarima listova Danas i Blic i još nekima, ne odričemo pravo da pišu o onome što ne znaju, a to

Srpska pravoslavna crkva (SPC) ocenila je da je pojedinim medijima u Srbiji u toku „najambicioznija kampanja protiv SPC u poslednje tri decenije“.

žilo sazivanje vanrednog Sabora. Priča se da taj broj povećao proteklih dana. Odluku o sazivanju Sabora trebalo bi da donese Sinod, čija je prva sednica posle proslave jubileja zakazana za 22. oktobar.

Većina vladika iz dalje dijaspore, koja je prisustvovala centralnoj proslavi jubileja, nije napustila Srbiju i prostor bivših jugoslovenskih republika, jer očekuju da Sinod zakaže saborsko zasedanje.

<https://www.danas.rs/drustvo/protest-protiv-vucicevog-odlikovanja/>

22. oktobar. 2019.

Srpska pravoslavna crkva (SPC) ocenila je da je pojedinim medijima u Srbiji u toku „najambicioznija kampanja protiv SPC u poslednje tri decenije“ s ciljem da se „slabljem pozicije zakonitih crkvenih vlasti, u prvom redu patrijarha i Svetog sinoda, oslabi i razjedini Srpska pravoslavna crkva“.

Navodeći da u toj kampanji prednjače dnevni listovi Blic i Danas, SPC je u saopštenju ocenila da su „ističući niz lažnih pitanja i tobožnjih problema, kao što su obim proslave osam vekova autokefalnosti SPC, odlikovanja uručena predsedniku Srbije i srpskom članu predsedništva BiH, aktuelnu medijsku spin-ofanzivu pokrenuli oni za koje je autokefalija Srpske crkve pod znakom pitanja“.

„Krajnja namera je da slabljem pozicije zakonitih crkvenih vlasti i organa – u prvom redu patrijarha i Svetog sinoda – što više sablazne narod, a oslabe i razjedine SPC, kako bi ona postala plen onima koji prave kaos u vaseljenskom Pravoslavlju i produbljuju raskole, najpre u Ukrajini, a zatim redom“, stoji u

su teološka pitanja, ali tvrdimo da ovakve pikanterije, nastale tendencioznim čitanjem interne službene prepiske medju Crkvama, nisu mogli pronaći u štampi ili u literaturi, gde ih nije ni bilo, nego su ih dobili od svojih insajderskih informatora koji i znaju i ne znaju šta rade“, piše u saopštenju.

Dodaje se da patrijarh i Sinod, „pa čak i specijalno ‘targetirani’ portparol SPC“, postupaju „isključivo u skladu sa Ustavom SPC i mandatom dobijenim od njenog Svetog Arhijerejskog Sabora“ a da se odluke donose „u najboljem interesu naše Crkve i izražavaju stavove apsolutne većine naših arhijereja“.

<https://www.danas.rs/drustvo/spc-najambicioznija-medijska-kampanja-protiv-crkve-u-prethodne-tri-decenije/?fbclid=IwAR0fKf9q2Z7klx-TY2nc0jULHays0mfKnEjSkLbuUf12VrSkxAC-ga19AqNjM>

26. oktobar. 2019.

Miroslav Gavrilović Irinej uručio je uredniku Informera Draganu J. Vučićeviću Gramate za dobrotelnu ljubav i pomoć Srpskoj

pravoslavnoj crkvi.

Ova vest odjeknula je Tviterom, a Predrag Popović, koji je fotografiju podelio na ovoj društvenoj mreži, napisao je da je „crkvom u Železniku odjeknuo đavolski aplauz“.

http://www.kragujevcani.rs/stvarno-previde-srpska-crkva-i-patrijarh-odlikovali-dragana-vucicevica/?fbclid=IwAR009jctYDzvTo0_rNlu4UOTyaKx-QNJK8vNi0PgNp4qn6vOiWcDyiy-0x0

28. oktobar. 2019.

Vlada Srbije donela je rešenje da se izdvoji 116.137.000 dinara iz budžetske rezerve kao nedostajuća sredstva za realizaciju doplatne marke “Izgradnja Spomen-hrama Svetog Save”, što je daleko više od onog što bi trebalo da prikupi prodajom markica u poštama.

Kako je doplatna markica u vrednosti 10 dinara štampana u 7,6 miliona primeraka i u prometu je od 14. oktobra do 14. decembra, lako se izračuna da bi trebalo da se na taj način prikupi 76 miliona dinara, što je znatno manje od izdvajanja iz budžeta. U obrazloženju zaključka Vlade Srbije ne navodi se zašto se dodaje tih 116 miliona dinara za gradnju Hrama Svetog Save.

Prema Uredbi Vlade Srbije od 13. septembra o izdavanju doplatne poštanske marke, sav ovaj novac ide Svetom arhijerejskom sinodu Srpske pravoslavne crkve za finansiranje građevinsko-zanatskih radova

Miroslav Gavrilović Irinej uručio je uredniku Informera Draganu J. Vučićeviću Gramate za dobrodelatnu ljubav i pomoć Srpskoj pravoslavnoj crkvi.

i radova na uređenju enterijera. Koristiće se prema programu koji će SPC doneti uz saglasnost Vlade Srbije.

Podsetimo da je Vlada Srbije poslednjih godina, po raznim osnovama, sem redovnog finansiranja SPC kroz budžetska izdvajanja za verske zajednice, izdvojila na stotine miliona dinara i iz budžetske rezerve za SPC.

<https://www.021.rs/story/Info/Srbija/226536/Iz-budžetske-rezerve-116-miliona-za-Hram-Svetog-Save-novac-od-doplatne-marke-nije-dovoljan>.

4067

Na osnovu člana 69. stav 4. Zakona o budžetском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – исправка, 108/13, 142/14, 68/15 – др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19 и 72/19) и члана 43. став 2. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон).

Влада доноси

РЕШЕЊЕ

о употреби средстава текуће буџетске резерве

1. Из средстава утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2019. годину („Службени гласник РС”, бр. 95/18 и 72/19), у оквиру Раздела 16 – Министарство финансија, Програм 2402 – Интервенцијска средства, функција 160 – Опште јавне услуге неklasификоване на другом месту, Програмска активност 0001 – Текућа буџетска резерва, апропријација економска класификација 499 – Средства резерве, одобравају се Министарству правде – Управи за сарадњу с црквама и верским заједницама, средства у укупном износу од 116.137.000 динара ради обезбеђивања недостајућих средстава потребних за реализацију Уредбе о издавању доплатне поштанске марке „Израдња Спомен-храма Светог Save”.

2. Средства текуће буџетске резерве из тачке 1. овог решења распоређују се у оквиру Раздела 23 – Министарство правде, Глава 23.4 – Управа за сарадњу с црквама и верским заједницама, Програм 1901 – Сарадња државе са црквама и верским заједницама, функција 840 – Верске и остале услуге заједнице, Програмска активност 0006 – Подршка за градњу и обнову верских објеката, апропријација економска класификација 481 – Дотације невладиним организацијама.

3. О реализацији овог решења стараће се Министарство финансија.

4. Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 401-10709/2019

У Београду, 24. октобра 2019. године

Влада

Потпредседник Владе,
др Небојша Стефановић, с.р.

html?fbclid=IwAR17QIoo5_kJ3DvZpHaADr8qEuB-Pz3EUjws3Pzjo1b2oWfF5RzVFgzntZA

29. oktobar. 2019.

Ministar finansija Srbije Siniša Mali prisustvovao je osvećenju krstova i zvona u novom Hramu Silaska Svetog Duha na apostole u selu Barzilovica kod Lazarevca, i tom prilikom uručen mu je orden Velikomučenika Kragujevačkih prvog stepena, uz blagoslov Patrijarha srpskog Irineja.

Orden je uručio Jovan Mladenović - Vladika Šumadijski, koji je prethodno u hramu služio liturgiju.

Mali, koji je, kao gradonačelnik Beograda, izdvojio

sredstva koja su bila neophodna kako bi se posle 10 godina završio hram kod Lazarevca, danas je crkvi uručio predoltarsko kandilo.

http://rs.n1info.com/Vesti/a539099/Sinisi-Malom-urucen-orden-Velikomucenika-Kragujevackih-prvog-stepena.html?fbclid=IwAR3qTBmucu3-Rs-DcAJttcnsNWQzQOaXTTHuit8shZeaZTiyM2fjk-dhn0_og

30. oktobar. 2019.

Država Srbija je manastirima Srpske pravoslavne crkve (SPC), Rači i Studenici, za pet godina isplatila više od 75 miliona dinara (oko 650.000 evra) za proizvodnju struje u malim hidroelektranama, pokazuju podaci Elektroprivrede Srbije (EPS).

Naime, mini hidroelektrane (MHE) u vlasništvu manastira Rača i Studenica nalaze se na spisku povlašćenih proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora. Taj status dodelilo im je Ministarstvo rudarstva i energetike.

Manastiri Rača i Studenica, kao i ostali povlašćeni proizvođači, zarađuju tako što država od njih otkupljuje struju po cenama koje su veće od tržišnih. Novac za otkup daju građani Srbije, kojima su posebnom naknadom uvećani računi za struju.

https://www.slobodnaevropa.org/a/spc-studenica-ra-aca-mini-hidroelektrane/30244004.html?fbclid=IwAR3D22hNHhIMM9MWkti55dVZDvAsught-0dWQXyO_3U4B7UfSyJxp28bOdNQ

05. novembar. 2019.

Manastiri Rača i Studenica, kao i ostali povlašćeni proizvođači, zarađuju tako što država od njih otkupljuje struju po cenama koje su veće od tržišnih. Novac za otkup daju građani Srbije, kojima su posebnom naknadom uvećani računi za struju.

Udruženje građana „Stepa Stepanović“ saopštilo je da je Patrijaršija SPC podnela tužbu protiv stanara koji su protestovali prilikom poslednjeg pokušaja izgradnje crkve u tom voždovačkom naselju.

„Patrijaršija je tužbu podnela protiv trudinica i majki s malom decom, optuživši ih čak kako zloupotreblja-

vaju svoju decu. U svom slepilu i srebroljublju, ovom akcijom nezapamćenom u dosadašnjoj istoriji našeg naroda i SPC Patrijaršija očito želi da putem finansijskog iscrpljivanja građana ovog naselja, obezbedi sebi uslove za nastavak započetog posla nasilne izgradnje crkve brvnare“, naveli su u saopštenju.

Predstavnici tog udruženja su dodali da se građani ne bore protiv crkve, kako se to predstavlja, već protiv kršenja zakona.

„Patrijaršiji nije od države vraćena bilo kakva parcela u našem naselju, jer ona nikada nije bila u vlasništvu crkve. Ova građevinska parcela planskim dokumentima predviđena za zdravstvenu stanicu Patrijaršiji

je jednostavno data. Time je najdirektnije prekršen Zakon o restituciji, koji nedvosmisleno propisuje da građevinska parcela predodređena za javnu namenu ne može biti predmet restitucije“, smatraju u tom udruženju.

<https://mondo.rs/Info/Beograd/a1246348/Nasleje-Stepa-Stepanovic-Crkva-tuzila-gradjane.html?fbclid=IwAR0GBb5XdOpZ4UbtIhFVgoBl5rikHGsv-V69LrirKjCXiYHlsD3Et19FdkVE>

08. novembar. 2019.

Uorganizaciji Udruženja Kraljevina Srbija, 20. oktobra održan je tradicionalni Četnički sabor u selu Riljac, Trstenik. Ova manifestacija odvijala se unutar i ispred Srpske pravoslavne crkve pod nadzorom sveštenika

Vladimira Trošića.

Članovi ovog udruženja su uz gusle veličali ratnog zločinca Radovana Karadžića.

Na društvenim mrežama, ispod teksta o ovom skandalu svoj komentar ostavio je i sveštenik Vladimir Trošić, koji se ogradio od četničkog orgijanja.

su bez dozvole najviših crkvenih tela formirali poseban episkopski savet SPC za SAD.

Dobrijević je, kao bivši episkop australijsko-novozelandski, ostavio eparhiju u Australiji u stravičnim dugovima, pa sadašnji episkop pokušava da nađe novac da otplati dugove, inače će država Australija konfiskovati crkvene objekte. Takođe je rukovodio obnovom Hrama Svetog Save u Njujorku koji je stra-

Mirko Dobrijević Irinej je, kao bivši episkop australijsko-novozelandski, ostavio eparhiju u Australiji u stravičnim dugovima.

“Poštovanje. Oglašavam se povodom prozivke mene kao sveštenika pod čijim blagoslovom je održan četnički sabor u Riljcu. Želim da se izvinim svima kojima su povrijeđena vjerska i nacionalna osjećanja pjevanjem guslara. Mojom nepažnjom, jer tog momenta nisam bio u neposrednoj blizini da čujem riječi pjesme, otpjevano je to što je otpjevano, sa čim se ja lično ne slažem. Nisam ratni huškač, niti provokator na vjerskoj ili bilo kojoj osnovi i o tome mogu da posvjedoče svi koji me znaju.”, napisao je sveštenik Vladimir Trošić.

<https://sandzaklive.rs/index.php/srbija-hronika/5014-fcvgbcbdtrete?fbclid=IwAR2AcgJvz-WaZ4vgdAQzeq51sueKYs3YHDjnZFz8DsbRK3h-GwIQkiAT7s2Kw>

09. novembar. 2019.

Izvesni Srbi iz Amerike tvrde da je Mirko Dobrijević, poznatiji kao Vladika Irinej, privatizovao crkveno zemljište nakon što je na njemu pronađena nafta. On je sada naftaš, ima svoju ličnu bušotinu iz koje crpi crno zlato i čijom se prodajom lično bavi.

„Vladika naftaš i njegov mlađi kolega nas svakog dana sve više odvajaju i udaljavaju od SPC, a niko ništa ne preduzima! Situacija je dramatična i, bez preterivanja, ako ih neko ne zaustavi, uskoro će izazvati raskol“, tvrdi neimenovani izvor.

Priča se da vladike, pre svih istočnoamerički Mirko Dobrijević Irinej i zapadnoamerički Milan Vasiljević Maksim, na dobrom su putu da eparhije SPC u Americi stave pod okrilje Carigradske patrijaršije. Pomenute vladike uporno odbijaju da sprovedu u delo preporuke Sinoda i patrijarha Irineja da hitno ponište poseban i, kako se često naziva, raskolnički ustav za eparhije u Americi koji su doneli letos, kada

dao u požaru. a ništa nije urađeno.

Sinod je jednoglasno poništio sporni ustav koji su u avgustu donele američke vladike. U dokumentu koji je sačinio Sinod, a potpisao patrijarh Irinej, piše da se stavljaju van snage sve odluke crkvenog sabora SPC u Severnoj i Južnoj Americi koji je održan letos i da mora hitno da se sazove novi sabor u SAD na kojem bi se sprovedla ova odluka Sinoda.

https://vidovdan.org/info/srpski-vladika-postao-naftas/?fbclid=IwAR2WYEb3FVCOHdPewfpxzYKY-0FokhYPG4HpzvXA2X7HNxPgJLYGb_kKqio

14. novembar. 2019.

Zrenjaninski lekari, članovi Podružnice lekara, danas slave Svetog Kozmu i Damjana.

Kuma ovogodišnje slave je dr Sanja Đurin, načelnica Internog odeljenja zrenjaninske bolnice, a od nje je kumstvo preuzela dr Bojana Vještica, lekarka u Domu zdravlja „Dr Boško Vrebalov i predsednica Podružnice lekara.

„Za mene je kumstvo velika i čast i obaveza. Sveti Kozma i Damjan imali su dar od Boga da isceljuju. Mi, lekari, brigom o našim pacijentima učestvujemo u brizi o zdravlju cele nacije. Mislim da na današnji dan treba da razmišljamo o našoj profesiji i da joj odamo počast“ istakla je ovogodišnja kuma dr Sanja Đurin.

Kumstvo je preuzela dr Bojana Vještica.

razmišljanju i isticanju vrednosti koje lekarska profesija ima“ istakla je dr Bojana Vještica.

Sveti Kozma i Damjan, lekarska slava, obeležena je liturgijom i rezanjem slavskog kolača u Uspenskoj crkvi. Zrenjaninski lekari priredili su i svečani prijem u Duhovnom centru „Prepodobni Rafailo Banatski“.

https://www.zrenjaninski.com/drustvo/zrenjaninski-lekari-danas-slave-svetog-kozmu-i-damjana-foto/?platform=hootsuite&fbclid=IwAR0GxJZG_Zed_AnQ2ShKlsXxj0nIAz0HZQsdweYxRp-nSecXIzaoK-4kgLxw

16. novembar. 2019.

Poglavar SPC Miroslav Gavrilović Irinej danas će u Slavoniji, u Kućancima - rodnom selu u narodu omiljenog patrijarha Pavla, osveštati obnovljenu Crkvu Svetih apostola Petra i Pavla. Osim

„Sveti Kozma i Damjan imali su dar od Boga da isceljuju.“ - Sanja Đurin, doktor.

„Danas slave svi koji dele zajedničke vrednosti, koji svojim životom ispovedaju one vrednosti koje su ispovedali Sveti Kozma i Damjan. Koliko su te vrednosti važne vidi se po tome što ih slavimo i posle toliko vekova. Meni će godina u kojoj ću biti kuma proći u razmišljanju o tim vrednostima. Lekari imaju posebno mesto u svakom društvu, pa i našem. To je mesto veoma važno. Godinu pred sobom provešću u

patrijarha Irineja, ovoj svečanosti prisustvovaće i 12 vladika, među kojima i vladika Makarije iz Jerusalimske patrijaršije.

„Crkva Svetih apostola Petra i Pavla u selu Kućanci u kojoj je patrijarh Pavle kršten, a koja datira iz sredine 18. veka, obnovljena je iz temelja, nakon što je u potpunosti uništena u poslednjem ratu“, rekao je otac Đorđe Teodorović iz Eparhije pakračko-slavonske. Obnova crkve počela je u avgustu 2010, a plan je da se u patrijarhovom selu napravi i parohijski dom, kao i da na imanju gde je rođen bude muzej - zadužbina, te da ceo kompleks liči na Prizren, jer je patrijarh Pavle u gradu na Bistrici bio najduže - kao episkop raško-prizrenski.

U crkvi Svetih apostola Petra i Pavla, kao i u manastiru Rakovica, gde je sahranjen patrijarh Pavle, 44. naslednik trona Svetog Save, juče je održana liturgija povodom 10 godina od njegovog upokojenja.

Dvodnevnim skupovima u episkopiji pakračko-slavonskoj obeležava se i 800 godina autokefalnosti SPC i 270 godina Hrama Svetih apostola Petra i Pavla.

<https://informer.rs/vesti/drustvo/472197/patrijarh-irinej-12-vladika-rodnom-selu-patrijarha-pavla-osvestava-crkvu>

BEZBOŽNI HUMOR

Svinjče Darvinče i Veliki Prasac u epizodi:

NOJEVA BARKA

Nauka je zaslužna za pronalazak milion korisnih izuma u poslednjih 100 godina.

Jeste.

Nauka i religija nisu suprotstavljene. I religija je korisna, takođe.

A šta ste vi to pronašli?

Pa..., hm..., ovaj..., tojest..., zapravo..., mnogo toga..., naprimer..., jelte..., uf...

Pronašli ste Nojevu barku...

... treći put!

Veliki prasac 2009.

science

religion

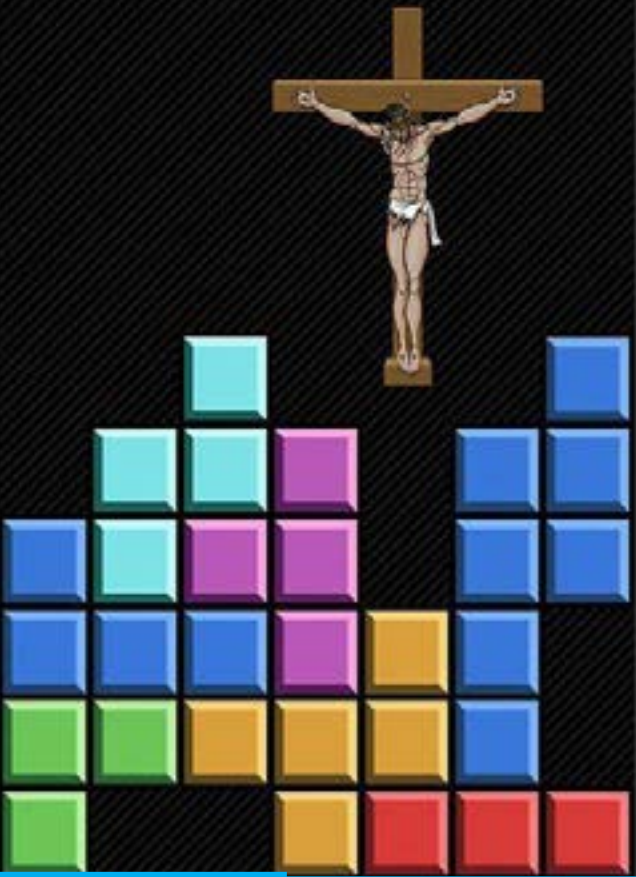

TEBRA,
KO JE MENE STVORIO?

Izgleda da još nije pospremala moju garažu!

level 4
lines 36
score 249
quit pause

citati

Ateizam je ono što se dogodi kad čitaš Bibliju. Hrišćanstvo je ono što se dogodi kad ti drugi čitaju.

Bertrand Rasel

Ljudi su u logorima u kolonama išli u smrt. Do zadnjeg časa verovali su da će Bog da ih spasi, čak i kada je plin već smrdeo. Niko ih nije spasio. Kako da onda verujem u Boga?

Branko Lustig

Ako pedeset miliona ljudi govori gluposti, to su i dalje gluposti.

Andrija Šrek

Kad sam bio mladić, otac me je učio da budem dobar katolik. Morao sam da priznam u crkvi ako ikad budem imao nečiste misli o devojkama. Baš to veče sam morao da požurim da priznam greh. I sledeće. I sledeće. Posle nedelju dana, rešio sam da religija nije za mene.

Fidel Kastro

Vlast ne podnosimo, a veći deo opozicije ne prepoznavemo kao dostojnu bilo kakvog poverenja. Verujemo u rad, a ne u kapital. Verujemo u internacionalizam, a ne u nacionalizam. Verujemo u razum, a ne u boga, i naročito ne verujemo crkvama, tim besfidnim pravdateljicama svih ovozemaljskih nepravdi.

Jovo Bakić

Dok sam bio na drogama, radio sam čudne stvari, poput odlaska u crkvu.

Nik Kejv